

Zonder subsidie komt aardwarmte niet van de grond

Carel Grol 26 jan

Volgens het Klimaatakkoord van dit kabinet moeten alle woningen in Nederland aardgasvrij zijn in 2050. Geothermie kan zich ontwikkelen tot serieus alternatief, maar de techniek is complex. Daardoor blijft de huidige subsidiepot buiten bereik.

Kas van het bedrijf Koppert Cress, dat verwarmd wordt met behulp van aardwarmte. Foto: Flip Franssen/ANP

In het kort

- Geothermie, de techniek om aardwarmte uit de grond op te wekken, staat nog in de kinderschoenen.
- In de laatste subsidieronde dreigt er geen geld te gaan naar geothermie.
- Gevolg is dat de verduurzaming van de warmte helemaal dreigt stil te vallen.

De kans is levensgroot dat aardwarmteprojecten dit jaar geen subsidie zullen ontvangen. Daarmee dreigt de sector stil te vallen. Financiers, projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties zullen niet gaan investeren als ze weten dat geothermieprojecten voorlopig geen doorgang vinden. Uiteindelijk raakt dat de klimaatambities van Den Haag.

Dat donkere beeld schetst Marco van Soerland, bestuurder bij Geothermie Nederland en directeur van aardwarmteproject Trias Westland. Eind vorig jaar werd de zogenoemde SDE++-regeling opgetuigd: een subsidieregeling voor vergroening. Zes aardwarmteprojecten, waarbij heet water diep uit de ondergrond wordt opgepompt, dienden een subsidieaanvraag in voor gezamenlijk €355 mln.

Opgesoupeerd

Er was voor €5 mrd subsidie te verdelen en voor €6,4 mrd ingetekend, zo bleek twee weken geleden. De aanvragen voor aardwarmteprojecten waren relatief duur en kwamen achteraan: beschikbare subsidie is dus al opgesoupeerd door goedkopere manieren om te vergroenen. Van Soerland: 'De consequentie is dat de ontwikkeling stagneert, terwijl we op zoek zijn naar een versnelling.'

'De consequentie is dat de ontwikkeling stagneert, terwijl we op zoek zijn naar een versnelling'
Marco van Soerland, bestuurder Geothermie Nederland

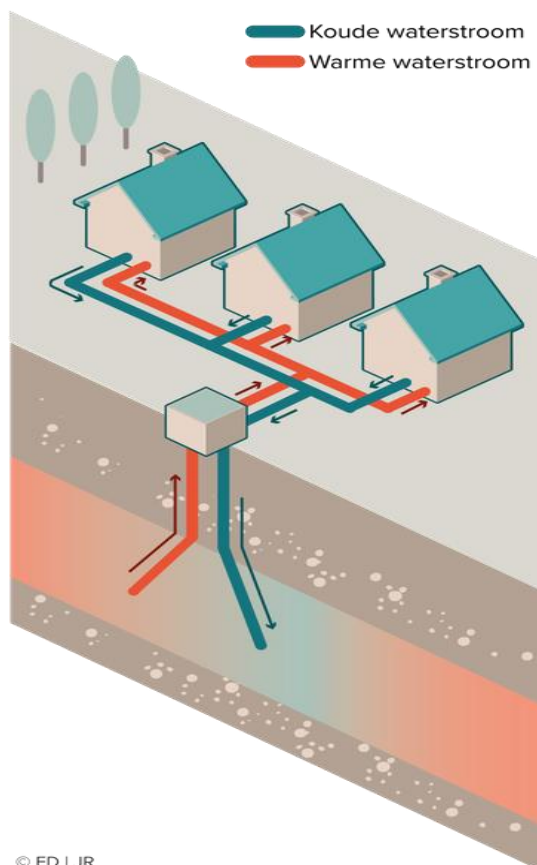
In mei 2018 werd het Masterplan Aardwarmte Nederland gelanceerd. Dat was een initiatief van verschillende stichtingen die zich richten op geothermie. Ook staatsbedrijf EBN en het ministerie van Economische Zaken steunden het.

145.000 woningen

Aardwarmte is belangrijk omdat zo'n 80% van de energie die huishoudens gebruiken, opgaat aan warmte. Het leeuwendeel van die warmte komt van aardgas. Dat stoot CO₂ uit. Geothermie is een alternatief zonder uitstoot en in potentie een belangrijk instrument voor het halen van de klimaatdoelen.

Het Masterplan mikt op 75 installaties voor aardwarmte in 2025. Dan moeten 140.000 huizen zijn aangesloten op een warmtenet. Die doelstelling is onhaalbaar, omdat er te weinig projecten zijn. Over negen jaar, in 2030, zouden er één miljoen woningen aangesloten moeten zijn op een warmtenet, dat hoofdzakelijk draait op geothermie, zo staat in het Masterplan. Na 2030 is een versnelling nodig naar ongeveer 145.000 woningen per jaar.

Geothermie

Lastiger

'Ik denk dat die plannen nog steeds realistisch zijn, maar er is wel een inhaalslag nodig. Dat kan alleen als er schaalgrootheid ontstaat', zegt Herman Exalto, programmamanager geothermie bij EBN. 'En dat lukt alleen als snel een aantal projecten in de gebouwde omgeving komt. Dan ontstaat een leercurve,

waardoor projecten sneller, beter en goedkoper worden.' Juist dat gebeurt niet, als er geen subsidie naar aardwarmte gaat.

'Er is wel een inhaalslag nodig. Dat kan alleen als er schaalgrootte ontstaat'
Herman Exalto, programmamanager geothermie bij EBN

Aardwarmteprojecten zijn complex en veel lastiger dan een zonneweide of windpark. Er moet infrastructuur worden opgetuigd en worden geboord in de ondergrond, waarbij de uitkomst altijd onzeker is. Er moet een warmtenet komen: een fijnmazig netwerk van leidingen. Daar zijn klanten voor nodig: tuinders en straks ook woonwijken die de warmte willen kopen. Pas als aan die randvoorwaarden zijn voldaan, zullen investeerders instappen.

Aparte subsidie

Weliswaar kan geothermie dus SDE++-gelden aanvragen, maar eigenlijk is dat subsidieloket ongeschikt, zegt Van Soerland. 'Want dat gaat om een markt voor het vergroenen van elektriciteit door zonne- en windenergie. Geothermie gaat over de markt voor het vergroenen van de warmte.' Geothermie en warmtenetten zullen altijd een lokaal karakter hebben, zegt Exalto. 'Dat is anders dan elektriciteit, waar een internationale markt voor is.'

Een project met geothermie zal stapsgewijs groeien, wanneer gaandeweg steeds meer woningen worden aangesloten. 'Onzekerheid of de geothermiebron snel en volledig wordt benut, is een serieuze zorg voor investeerders', zegt Exalto. Hij hoopt, net als Van Soerland, dat er een aparte subsidiecategorie komt voor de zogeheten warmtetransitie. Exalto heeft al een naamsuggestie: 'Noem het SDW, stimulering duurzame warmte.'

Eindstreep

Van Soerland betwijfelt of aardwarmte volgend jaar wel SDE++-gelden krijgt toegewezen. En na twee jaar zonder subsidie, gaat de sector serieus haperen. 'Terwijl we juist nu moeten opschalen', zegt hij. 'Een woonwijk van duizend tot tweeduizend huizen van het gas af krijgen is al heel wat. Maar met een goede aardwarmtebron moet je bij aanvang de zekerheid hebben dat het warmtenet groeit naar vijf- tot tienduizend woningen.'

'Projecten gaan in de wachtstand'
Van Soerland

Dat bestaat nog niet in Nederland. In woonwijken is het pionieren: kleine projecten die de opmaat moeten zijn voor een bredere uitrol van aardwarmte. Zonder subsidie is het onduidelijk of projecten de eindstreep halen en worden betrokken partijen huiverig, van gemeentes tot financiers. Van Soerland: 'Projecten gaan in de wachtstand. Het gevaar bestaat dat partijen hun aandacht verliezen.'

Originele link van het artikel: <https://fd.nl/economie-politiek/1370954/zonder-subsidie-komt-aardwarmte-niet-van-de-grond>